

Världsräddaren – Liisa Rohweder

06.06.2018

Året var 1992. I Rio de Janeiro, Brasilien, pågick FN:s toppmöte Earth Summit. 32-åriga Liisa Rohweder, som var moderskapsledig och hemma med sina två döttrar, följde med när jordens ledare uttryckte sin oro för miljön. Då slog det henne: det här vill jag göra.

På WWF:s kontor i Sörnäs är det tyst. Nästan alla arbetsplatser står tomma och kontoret med plats för 60 personer fylls nu enbart av tiotals grönväxter och olika mjukisdjur och -figurer. – Det är fredag i dag, och då har vi distansarbetsdag. Många stannar hemma och jobbar. I vanliga fall är det rätt så mycket liv här, berättar Liisa Rohweder när vi vandrar runt på kontoret. Det har gått 16 år sedan Rohweder följde toppmötet i Rio de Janeiro hemifrån och insåg att hon kunde jobba med miljöfrågor. Nu har hon varit WWF Finlands generalsekreterare i nio år. Vägen verkar rak, men hur allt sammanknutits till denna stund har att göra med både slumpen och ödet.

En fullträff

Rohweders intresse för naturen väcktes redan som barn. Under uppväxten i Degerö, Helsingfors, spenderade hon somrarna med att leka på havsstränderna och sommarloven på stugan i Puumala, där de käraste naturminnen uppkom. – Kärleken till naturen är det bästa mina föräldrar gett mig. Jag kan tänka att mitt brinnande intresse för naturskydd föddes i Puumala, vid den egna sommarstugan. Även om naturen spelat en stor roll i Rohweders liv ända sedan barndomen, hade hon ingen aning om vad hon ville göra med sitt liv efter att hon tog studenten. Tanken om att arbeta med naturfrågor hade aldrig slagit henne. När hon funderade över studieplats spelade ödet in. Rohweder träffade en pojke som skulle söka in till Handelshögskolan, och hon bestämde sig för att söka in dit själv också.

– Jag var en av dessa ungdomar, som inte alls vet, vad de vill göra när de blir stora. Nu efteråt tänker jag att en merkantil utbildning var en fullträff, precis som om någon ledde mig till det. Handelshögskolan visade sig vara den rätta vägen, inte enbart på grund av karriären. Pojken, som Rohweder träffade, hette Thomas och som tänkas kan, är han fortfarande i Rohweders liv. Inte mera en pojke, utan en äkta make och pappa till parets två barn. En riktig fullträff således.

Från förnybara energikällor till hållbar utveckling

Sin pro-gradu-avhandling gjorde Rohweder för Neste, och stannade kvar i företaget även efter sin examen 1984. Till en början jobbade hon med forskning av förnybara energiproduktionslag och därefter som chef för logistikavdelningen. – Ett märkligt inslag av öde finns även med i detta, att jag är bland de första i Finland som undersökt marknadspotentialen i förnybara energiproduktionslag. Rohweder arbetade på Neste när hon under det pågående toppmötet i Rio förstod vad hon verkligen ville göra med sitt liv. Ett tag därefter slutade hon på Neste och återgick till Helsingfors Handelshögskola för att skriva sin doktorsavhandling. Ämnet var nu klart: hållbar utveckling.

Hållbar utveckling hade definierats 1986 och Rohweder hade i sitt arbete fått bekanta sig med begreppet, men det verkliga intresset för ämnet föddes först under toppmötet. – Som många andra, blev även jag alldeles uppslukad av att göra min doktorsavhandling. Jag blev väldigt engagerad i ämnet och det började synas i mitt liv på många olika sätt. Rohweder anställdes som överlärare vid Haaga-Helia yrkeshögskola och började skriva böcker. Hon har skrivit den första finska boken om företagsansvar, och alla hennes böcker handlar om hållbar utveckling ur olika synvinklar. Sammanlagt har det blivit nio böcker.

Miljöfrågor och hållbar utveckling var en central del i hennes arbete, tills Rohweder i mitten på 2000-talet beslöt sig för att sluta använda begreppet. – Jag kände att det hade blivit tomma ord. Mycket snack, men ingen verkstad. Jag bestämde mig för att inte längre använda ordet, men fortsatte att prata om saken, bara mer konkret. Numera när stater har förbundit sig till målen för hållbar utveckling, är jag engagerad i hållbar utveckling på en helt ny nivå.

”För att få med människor och verkligen åstadkomma en förändring måste man göra dessa saker till trender och mode.”

Via volontärarbete till världs räddare

Sin första kontakt med WWF:s verksamhet fick Rohweder via volontärarbete. Kort efter att WWF grundat sin oljebekämpningstrupp i mitten av 2000-talet blev Rohweder medlem i den. Därefter deltog hon i alla volontärkurser som WWF erbjöd. Dörren till generalsekreterare öppnades slutligen av WWF Finlands förvaltningsråd, i vilken Rohweder då var viceordförande. – Jag blev tillfrågad om jag skulle ta emot jobbet, och jag kan säga att det är det bästa karriärvalet jag någonsin gjort. Helgen innan publicering av hennes utnämning deltog Rohweder i en kurs för tvätt av oljeskadade fåglar. Hon visste redan själv vad som stod på agendan följande vecka, och kunde knappt hålla sig till tåls under volontärkursen. – Jag tänkte hela tiden att det är mina blivande kollegor som utbildar mig, och att de

inte har någon aning om att deras blivande generalsekreterare deltar i utbildningen. Jag hade så gärna bara velat säga att jag snart är deras kollega.

Tålmodigt mot förändringar

På sitt kontor visar Rohweder bilder från sin dator. På en av bilderna håller hon ett tal på Himalaya, på nästa deltar hon i ministermöte i Indonesien, sedan står hon bredvid en nationalparksvakt i Afrika, på följande bild är hon i Grönland och sedan igen på invigningen av Hossa nationalpark. – Det här återspeglar mitt jobb väl. Ena stunden diskuterar jag med världens ledare och i följande stund med analfabeta kvinnor i en liten by i Asien om deras rättigheter och hur man kan främja dem. Förutom sina uppgifter för WWF Finland har Rohweder dessutom fungerat som ordförande för WWF:s globala kommunikations- och marknadsföringskommitté. Dessutom är hon med i ledningsgrupperna för WWF:s globala program för Östersjön, Himalaya och Arktiska naturen. Utanför sitt WWF-arbete är Rohweder styrelsemedlem i Villmanstrand tekniska universitet, samt medlem i förhandlingsdelegationer om hållbar utveckling för både Helsingfors universitet, Aalto-universitetet, Naturresursinstitutet Luke samt flera olika företag. Dessutom har hon varit medlem i statsrådets kommission för hållbar utveckling sedan dess grundande.

Rohweder har sitt drömjobb, men arbetet är inte alltid lätt. Saker sker sällan snabbt och det krävs tålamod. Hon har följt med miljöarbetets utveckling i världen sedan början av 90-talet. Nu är hon mer positiv än på länge om att en förändring verkligen kommer att ske. Klimatförändringen har identifierats som ett reellt hot som vi måste reagera på, och bekämpningen av klimatkrisen håller äntligen på att ta ett stort kliv framåt. Klimatkrisen är dock inte det enda hotet mot mänskligheten. Rohweder har ända sedan början på sin karriär som generalsekreterare lyft fram oron för minskningen av naturens mångfald. För människorna är det minst ett lika stort hot som klimatförändringen. Det här är temat som man nu jobbar hårt med inom WWF för att få politiker, företag och människor att börja agera även för det. – Länderna har många mål att åstadkomma och med dem i grunden föds avtal. Vår uppgift är att vara en vakthund, som försöker se till att de saker man avtalat om förverkligas.

Varje gärning räknas

Med jämna mellanrum märks olika miljögärningar och- kampanjer för den stora publiken. Tanken bakom årets succékampanj, platsfri mars, var att minska bruket av engångsplast. Andra kända och populära kampanjer är till exempel köttfri oktober och veganutmaningen. – För naturens skull är varje gärning och kampanj viktig. Ibland funderar man om det spelar någon roll vad vi här i Finland gör, när det finns över en miljard människor i Kina och vi är så få. Vi är dock alla individer och varje individs gärningar gör skillnad. Rohweder upplever, att vi efter en lång period av misstankar nu har nått en brytpunkt. Attityderna till miljöfrågor har ändrats och ord blir till handlingar. – För att få med människor och verkligen åstadkomma en förändring måste man göra dessa saker till trender och mode. Gällande miljöfrågor börjar vi nu närma oss den här punkten och nu behöver vi med oss även kändisar för att engagera folk. Även ett flertal företag har klivit på naturskyddståget och tagit ansvarsfullheten till en del av sin strategi. Som ett bra exempel på detta lyfter Rohweder fram Ålandsbankens Östersjökort, eftersom den visar konsumenterna de egna gärningarnas inverkan på naturen på ett tydligt sätt genom att beräkna ett genomsnittligt koldioxidavtryck med hjälp av Åland Index. När konsumenterna blir upplysta, kan de även kräva mera.

Även om många företag inkluderat miljö- och ansvarsfrågor i sina verksamheter, känner Rohweder att företagen ännu har mycket arbete framför sig. – Det vi behöver överlag är stora förändringar per verksamhetsområde. Finanssektorn har här en roll som vägvisare, eftersom alla följer pengar. Ett sätt skulle vara att ta i bruk Åland Index även hos andra banker, vilket Ålandsbanken också berättar att de möjliggjort. Alla gärningar räknas när det gäller att lösa klimatkrisen och att stoppa minskningen av

mångfalden. Ålandsbanken har varit familjen Rohweders bank ända sedan början av 90-talet. Orsaken till att de fortsättningsvis är bankens kunder, är klar och tydlig. – Ålandsbanken är en bank med mänskliga värderingar, och vi har alltid fått äkta och personlig service där.

”Finanssektorn har här en roll som vägvisare, eftersom alla följer pengar. Ett sätt skulle vara att ta i bruk Åland Index även hos andra banker”

Lugn till vardagen från naturen

I sin vardag lägger den 58-åriga naturskyddaren speciellt märke till vad hon äter och hur hon färdas. De är de lättaste sätten som alla kan påverka miljön på. Hon är inte vegetarian, men väljer noga det kött hon använder och föredrar vilt. Även fisken som ställs på bordet väljs noga. Till jobbet tar hon sig med kollektivtrafiken, och använder dessutom flitigt Helsingfors stadscyklar. Att resa med flygplan kan Rohweder dock inte undvika. För att träffa sina döttrar som bor utomlands måste hon flyga, och därtill förpliktar även jobbet en del utlandsresor. – Lyckligtvis finns det numera många sätt att sköta till exempel möten och kontakten med familj och vänner som är långt borta, men ibland krävs även resor. Mitt i all naturvänlighet måste man även komma ihåg att vara sig själv nådig. För Rohweder har skogen alltid varit den plats hon går till för att varva ner och samla krafter. Därför är vistelsen på stugan i Puumala eller på makens sommarstuga i Hitis viktig för henne. Att vistas i skogen utan elektricitet och moderna bekvämligheter skänker sinnet lugn och ro.

– Det händer att jag tar en promenad i skogen med svampkorgen för att fundera på saker, och fattar omedvetet stora beslut. Vi borde vistas ännu mer i naturen, det är bara nyttigt för oss. Rohweder hänvisar till färsk forskning, som visar att redan 15 minuters daglig rörelse i naturen sänker blodtrycket och därmed också stressnivån. Att speciellt barn rör sig sällan i skogen oroar Rohweder. Numera är aktiviteterna efter skolan ofta noga planerade och man tar sig runt med bil. Att vistas utomhus och i naturen har minskat. – Vi måste helt enkelt spendera mer tid i naturen. Har man en gång hittat glädjen att vistas i naturen så följer det nog med en hela livet ut.

För en bättre morgondag

Under eftermiddagen börjar plötsligt folkmängden på WWF:s kontor öka. Distansarbetarna dyker upp på kontoret och ljudet av arbete sprider sig. – Vår personal är oerhört kompetent, och jag värdesätter dem högt. Som arbetsplats är vi väldigt populära och varje gång vi har en öppning får vi in massvis med ansökningar. Det säger mycket om hur viktigt det här arbetet är. Som generalsekreterare anser hon sin roll främst att vara en vägvisare av stora drag och en möjliggörare som låter medarbetarna

lysa. Lösningar och sätt att nå de strategiska målen funderar man på tillsammans. - Jag skulle inte kunna tänka mig göra något annat. Vi har stora möjligheter för globala förändringar och det gör mödan värt. Jag är en sådan här världsräddare. Rohweder plockar fram en liten träfigur ur skåpet på sitt kontor - en liten ekorre, som är hennes första miljöpris. Den fick hon från naturklubben som sjuåring, när hon organiserade uppsamlingen av pappersavfall i grannskapet. När hon var barn bodde ekorren i hennes dockskåp, men nu är ekorrems plats på kontoret för att påminna henne om hur allt började - med att varje gärning räknas.

Artikel från Ålandsbanking nr 1/2018 (publicerad 06.06.2018)

Text: Lotta Lybeck / Foto: Jetro Stavén